

ΒΙΒΛΙΟ

Η κοινωνία της Κοκκινιάς

Το 1969 μια νεαρή Αγγλίδα, ενόψει της διδακτορικής διατριβής της στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, άρχισε να «εξερευνά» την κοινωνική ιστορία των κατοίκων στον προσφυγικό συνοικισμό Γερμανικά, δηλαδή της Κοκκινιάς. Το 1971 νοίκιασε «καμαρούλα μια σταλιά» με υπόγειο κουζινούλα, σε ένα προσφυγικό παράπηγμα της Κοκκινιάς, θέλοντας να βιώσει εκ των έσω το θέμα της διδακτορικής έρευνάς της. Ζώντας για δύο χρόνια, περίπου, σαν αληθινή Κοκκινιώτισσα, προκάλεσε και επισκέψεις (στην καμαρούλα της) της «δυσάρεστη-μένης με τις δραστηριότητές της» Ασφάλειας. Το 1983, για να συμπληρώσει την έρευνά της, ξανάβησε για λίγο στην ολοζώντανη πολιτικά και πολιτιστικά Κοκκινιά. Ο λόγος για την καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (διατέλεσε και τακτική καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου), διακεκριμένη ερευνήτρια του Κέντρου Προσφυγικών Σπουδών και των Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, η **Ρενέ Χίρσον - Φιλιππάκη** και την έρευνα της «**Κληρονόμοι της Μικρασιατικής Καταστροφής (Η κοινωνική ζωή των Μικρασιατών προσφύγων στον Πειραιά)**». Έρευνα («φόρος τιμής στους Κοκκινιώτες», που «τη διδάξαν τόσα πολλά για τη ζωή και το νόημά της», όπως τονίζει η συγγραφέας), που αποδείχθηκε ως η πρώτη, εκτενής και σε βάθος εθνογραφική μελέτη που έγινε για αστικό προσφυγικό χώρο στην Ευρώπη. Την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα μελέτη, προλογισμένη από τη συγγραφέα, σε μετάφραση Κώστα Κουρεμένου, εξέδωσε το **Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης**.

Μελετώντας αρχεία, την ιστορία και τις συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής και τη Συνθήκη της Λοζάνης (1923), που σήμαινε ξεριζωμό 1.200.000 Ελλήνων από τη Μ. Ασία και 350.000 μουσουλμάνων από την Ελλάδα, η συγγραφέας έμαθε από τους γειτόνους της την «ψυχολογία του πρόσφυγα», τα πάθη του ξεριζωμού των Μικρασιατών, την αλληλοβόθθεια, το στεγαστικό βάσανο, τους βιοποριστικούς και κοινωνικούς αγώνες τους στην Ελλάδα, τις οικογενειακές σχέσεις και συνήθειες, τις κοινωνικές αξίες, ήθη και έθιμα, τις πολιτιστικές παραδόσεις τους, παρακολουθώντας και τις δραστηριότητές τους, κυρίως των γυναικών και ιδιαίτερα των ηλικιωμένων και ζούσε όπως ακριβώς ζούσαν εκείνοι. Στην αρχή οι Κοκκινιώτες θαρούσαν πως η νεαρή Αγγλίδα μελετούσε την ιστορία της Μικρασιατικής Καταστροφής. Αργότερα κατάλαβαν ότι μελετούσε όχι το πώς ζούσαν και το πώς ξεριζώθηκαν από τη Μικρασία, αλλά τη ζωή και την κοινωνικο-πολιτισμική τους ιστορία στην Ελλάδα. «Ξέρω, ήρθες εδώ για να κάνεις το μάθημα της προσφυγιάς», της είπε μια μέρα μια γεροντογειτόνισσα.

